

ŠE ENKRAT O SLOVENISTIKI V GÖTTINGENU

Medtem ko je zapis v eni zadnjih številklanskega letnika JiS skušal predstaviti današnjo slovenistiko v Göttingenu, govori pričujoči o njenih začetkih.

Prvi jugoslovanski slavistični seminar za tuje slaviste je bil l. 1950 na Bledu, drugi pa l. 1951 v Sarajevu. Tega sta se udeležila tudi asistenta slavistike z univerze v Göttingenu dr. I. Mahnken in dr. K. H. Pollok (poznejši rektor nove univerze v Regensburgu) in se tedaj začela seznanjati tudi s slovenistiko. Verjetno je to vsaj delno vplivalo na nastanek prvega lektorata slovenščine v tujini po II. svetovni vojni. Začel se je v študijskem letu 1953/54 in vodil ga je F. Jakopin, ki je imel v njegovem okviru dva tečaja: splošno praktičnega in dialektološkega. Njegova predavanja je obiskovalo sedem slušateljev, med njimi tudi prof. dr. Maximilian Braun in oba njegova že omenjena asistenta dr. I. Mahnken in dr. K. H. Pollok. Ti so se že tedaj ukvarjali z eksperimentalno fonetiko, pri čemer so upoštevali tudi slovensko gradivo.

Tedaj je bil v Göttingenu tudi znani skandinavist in indoevropist prof. W. Krause (ki je pred kratkim umrl). Predaval je staro irščino in med njegovimi tremi slušatelji je bil tudi F. Jakopin. Prof. Krause se je med prvimi toliko zanimal za slovenščino, da je imel v svoji fonoteki indoevropskih jezikov tudi slovenske posnetke.

Prav tako je tedaj deloval v Göttingenu pomembni literarni teoretik W. Kayser (*Das Sprachliche Kunstwerk*, Bern, 1948), ki je že tudi umrl. Na njegovih predavanjih se je trlo slušateljev (Jakopin). Njegova lite-

rarnoteoretična izhodišča so vplivala tudi na zagrebško literarnozgodovinsko šolo z dr. Z. Škrebom na čelu.

Po petletnem premoru je F. Jakopina nasledil J. Zor, ki je tu dve leti (1959/60 in 1960/61) poleg slovenskega vodil tudi srbohrvaški lektorat in tako imel na teden okrog 10 ur obveznosti. Seveda je bilo več študentov na srbohrvaščini, slovenščine pa se jih je udeleževalo okrog pet. Tedaj je bila dr. I. Mahnken že privatna docentka in je na svojih predavanjih o poetiki veliko upoštevala slovensko poezijo, posebno F. Prešerna, ki ga je imela za pravočeno enciklopedijo različnih pesniških oblik.

Slavistična stolica v Göttingenu je imela navado, da je vabila lektorje iz matičnih dežel in jih ni sprejemala iz emigrantskih vrst. V tej potezi se kaže prizadevanje mesta, da bi popravilo vtise o Nemčiji iz II. svetovne vojne. Sem sodi seminar na takojšnji slavistiki o spoznavanju slovanskih dežel, na katerem so bila tudi predavanja o Jugoslaviji. Na ljudski univerzi so seznanjali slušatelje z vsemi narodi sveta in njihovimi problemi. V Nansenhausu so se zbirali tuji študentje od vsepovsod in v Internationalfoyerju navezovali stike z domačimi. Medse so jih vabile tudi razne študentske organizacije.

To je torej drobec o Göttingenu. Pravzaprav bi sodil pred spredaj omenjeni sestavek, a tudi tako pomaga zaokrožiti podobo o slovenistiki v tem mestu.

M. Stanonik
SAZU v Ljubljani

Vprašali ste

KAKO JE Z VELIKO IN MALO ZAČETNICO PRI STVARNIH LASTNIH IMENIH?

Očitno prava zmeda. Nanjo so sredstva javnega obveščanja zadnji čas že opozorila. Pravopis kot zakon, ki bi ga morali vsi pišočji spoštovati vsaj kakšno desetletje — vemo zakaj je to nujno! — spoštujemo približno tako kot mnogo drugih zakonov, oziroma — zadnji čas — dogovorov in sporazumov v naši družbi. To pa je: Nikakor! In to vleče — tu in tam! — za seboj mnoge

neljube posledice, pri učno vzgojnem delu v šoli — tudi pri vzgojnem! — pa nespoštovanje pravopisa v javnem življenju povzroča pravo zmedo.

Kako je torej prav?! Npr. v tehle primerih pisanja stvarnih lastnih imen, ki sem jih vzel iz jubilejnega zapisa Sedemdeset let Franceta Tomšiča, ki ga je napisala Breda Pogorelec, priobčil pa JiS 6/75:

— jubilant je »diplomiral na slavističnem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani«

— poučeval je »na novoustanovljeni Višji pedagoški šoli«

— bil je izredni profesor »na Filozofski fakulteti v Ljubljani«

— bil je znanstveni svetnik »v Inštitutu za slovenski jezik SAZU«

— v istem »inštitutu je sodeloval« ...

— predaval je »na filozofski fakulteti«

Pravopisna vprašanja so pri nas zmeraj bolečina posebne vrste, morda prav zaradi tega, ker so bila določila sprejeta dostikrat brez ustrezne poglobitve v funkcijo jezikovnih znamenj — in jih je bilo treba sprejemati »kot zakon«. »Zakon« — mislim, da je pravopis le zbirka bolj ali manj natančnih in preišljenih pravil, ki so lahko le *napotek* za pisanje — »zakon« je lahko primeren ali manj primeren, postavljen na podlagi prakse ali sporočilne vloge znamenj — ali pa z namenom, zaustaviti ali omejiti določen jezikovni pojav. Pokojni prof. dr. France Tomšič se je za malo začetnico navduševal z namenom, preprečiti preobilje velike začetnice, ne pa zaradi posebne vloge tega znamenja. Seveda je bil tudi v prejšnjem pravopisu to samo nasvet, ne »zakon«.

Novi pravopis — pišem po spominu na razpravo, ker o vašem vprašanju v pravopisni komisiji nismo posebej govorili in zato ni-

— »na Višji pedagoški šoli in na fakulteti«.

Vsi citati so s strani 160 in 161. Moja vprašanja so toliko bolj upravičena, ker je dr. Breda Pogorelec eden vodilnih slovenskih jezikoslovcev in še zato, ker je v imenovanem članku (str. 163) zapisala, kako se je prav dr. Tomšič ob Pravopisu 62 (prim. še: *Pravopis 62: akademjski institut!*) »potegoval za vpeljavo male začetnice pri stvarnih lastnih imenih«.

Rado Smrekar
Cerknica

sem pooblaščen objavljati odlomkov iz uvoda, ki ga pripravljamo — bo imel glede pisave velike in male začetnice natančna določila, utemeljena s pomensko vlogo posamezne besede ali besedne zveze v konkretnem besedilu. Če bo šlo za stvarno lastno ime, ga bo pisec pisal z veliko začetnico, občna imena pa bo pisal z malo. O konverziji, kakor imenujemo to prestopanje z ravnine na ravnino, bo v okviru pravopisnih možnosti seveda določal piščoči. Raba velike in male začetnice v sestavku, ki ga navajate, se torej ravna pretežno po tem novem načelu. Možna bi bila še doslednost v pisanju z veliko v primerih v *Inštitutu* ali na *Fakulteti* (Inštitut za slovenski jezik SAZU, Filozofska fakulteta v Ljubljani). Mala začetnica pa se je v prvem primeru (»diplomiral je...«) po nemarnem vrnila iz objavljenih bibliografij, ki so napisane po drugem načelu.

B. Pogorelec
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Iz delovanja Slavističnega društva Slovenije

PISMO O POLOŽAJU SLOVENŠČINE V PREDMETNIKU VZGOJITELJSKIH ŠOL

doc. dr. Breda Pogorelec,
predsednica Slavističnega društva Slovenije
Ljubljana, Filozofska fakulteta

Ljubljana, 6. julija 1975

Predsedniku Strokovnega sveta
pri Sekretariatu za vzgojo in izobraževanje
tovarišu Stanetu Kranjcu,
Ljubljana

V skladu z našim dogovorom ob ustni intervenciji 5. julija 1975 ponavljam svoje stališče in stališče članov Slavističnega društva Slovenije glede položaja našega predmeta v sedanji šoli, analogno s tem pa tudi ob načrtovanju prve stopnje usmerje-

nega izobraževanja v 9. in 10. razredu. Stališče je bilo javno formulirano na občnem zboru Društva septembra 1974, pozneje pa na številnih sestankih v ožjem in širšem okviru.

Gre za vprašanje novega predmetnika in predmetniku ustreznega učnega načrta v začnih osnutkih usmerjenega izobraževanja. Po razpravah, v katerih neposredno ne sodelujemo in tudi nismo o njih poteku